

Ida Pettersen Øyen

I hvilken grad kan *10 Things I Hate About You* beskrives som en feministisk film?

En visuell og tematisk analyse

Bacheloroppgave i Filmvitenskap
Veileder: Ylva Jonsdatter Haagen-Løkke
Mai 2024

5567 ord

Ida Pettersen Øyen

I hvilken grad kan *10 Things I Hate About You* beskrives som en feministisk film?

En visuell og tematisk analyse

Bacheloroppgave i Filmvitenskap
Veileder: Ylva Jonsdatter Haagensen-Løkke
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
2. Metode og fremgangsmåte.....	3
3. Feminisme, feministisk filmteori og femininitet	4
3.1 Feminisme og sisterhood	4
3.2 Feministisk filmteori	5
3.3 Femininitet.....	6
4. <i>10 Things I Hate About You</i>	8
5. Stratford-femininitet	8
6. Menn.....	12
7. Konklusjon.....	14
8. Referanser	16

Sammendrag

Norsk bokmål: Denne bacheloroppgaven tar for seg filmen *10 Things I Hate About You* (Junger, 1999) og formålet med oppgaven er å undersøke i hvilke grad denne filmen er feministisk. Ved bruk av tekster skrevet av forfattere som bell hook, Susan Brownmiller og Mari Ruti defineres begreper innen feminisme og feministisk filmteori. Det gjøres en visuell og tematisk analyse av filmens kvinnelige hovedkarakterer ved hjelp av litteraturen til disse forfatterne. Videre anvendes Laura Mulverys teori om «the male gaze» for å diskutere filmens estetiske stil og hvordan mennene i film påvirker kvinnene og filmens narrativ. Utafra dette har filmen blitt tolket som relativt feministisk basert på dynamikken og søsterskapet mellom de kvinnelige hovedrollene, selv om kvinnene blir subjekter for det mannlige blikk. Helt i slutt blir det nevnt at det er vanskelig å konkret definere filmen som feministisk eller ikke, fordi det finnes andre inngangsvinkler eller filmteorier som kunne blitt anvendt, men denne oppgaven fokuserte spesifikt på kvinnene.

Engelsk: This bachelor thesis focuses on the film *10 Things I Hate About You* (Junger, 1999), aiming to investigate the extent to which this film is feminist. Utilizing texts written by authors such as bell hooks, Susan Brownmiller, and Mari Ruti, concepts within feminism and feminist film theory are defined. A visual and thematic analysis of the film's female lead characters is conducted with the assistance of literature from these authors. Furthermore, Laura Mulvey's theory of "the male gaze" is applied to discuss the film's aesthetic style and how men in the film influence the women and the narrative of the film. Based on this, the film has been interpreted as relatively feminist due to the dynamics and sisterhood among the female lead roles, even though the women are subjected to the male gaze. Finally, it is noted that it is difficult to define the film as feminist or not, as there are other perspectives or film theories that could have been applied, but this thesis specifically focused on the women.

1. Innledning

Sommeren 2023 kom filmen *Barbie* ut og jeg opplevde den som et «stjerneeksempel» på hva en feministisk film skal være. Det å være kvinne i vårt samfunn diskuterte jeg med venner og familie som en konsekvens av å se filmen. Jeg skal ikke diskutere om denne filmen er feministisk, men det fikk meg til å tenke på andre filmer jeg synes er feministiske og som har fått meg til å reflektere over det å være kvinne i et patriarkalsk samfunn. Jeg begynte å tenke på min favoritt rom-com filmen *10 Things I Hate About You* (Junger 1999, 1:24:47). Det er den mest stereotypiske amerikanske High School film jeg vet om og er ekstremt morsom. Grunnen til at jeg opplever denne filmen som feministisk er protagonist Kat. Jeg synes hun skiller seg ut fra andre kvinnelige hovedroller i sjangeren, hun er ikke redd for å si meningen sin, er veldig tøff og har ikke problemer med å vise følelser som sinne.

Etter at jeg fikk klart for meg at dette var filmen jeg skulle skrive om i oppgaven, konkluderte jeg raskt med at feministisk filmteori var det mest relevante å anvende i oppgaven. Det første man kanskje tenker på når man tenker analyse av feministisk film er Bechdel testen, det gjorde jeg i hvert fall. Kravene er enkle, filmen kan kalles feministisk hvis den har; 1: Minst to kvinnelige karakterer, gjerne navngitte. 2: De snakker med hverandre. 3: Om noe annet enn en mann (bechdeltest.com). Dette er veldig minimale krav, men det er fortsatt mange filmer som ikke holder opp til denne standarden. *10 Things I Hate About You* oppfyller disse kriteriene, det er mange tilfeller hvor de kvinnelige karakterene snakker sammen om andre ting enn menn. Likevel er det en veldig simpel måte å få innblikk om en film har god kvinnelig representasjon. I denne oppgaven skal jeg gå mer i dybden en Bechdel testen og undersøke «i hvilken grad filmen *10 Things I Hate About You* er feministisk»?

2. Metode og fremgangsmåte

For å finne ut om filmen er feministisk vil jeg se nærmere på filmens to kvinnelige hovedroller, søstrene Kat og Bianca Stratford. Dette blir både en visuell og tematisk analyse hvor jeg ser på hvordan de oppfattes, fremstår og blir snakket om, samt deres feminine uttrykk fra hva de har på seg, sier og mener. I tillegg vil jeg også se på deres relasjon til hverandre og hvordan dette kan påvirke oppfatningen av filmen. Det finnes mange andre faktorer i filmen som kan undersøkes for å finne ut om filmen er feministisk men personlig har jeg valgt å fokusere på de kvinnelige karakterene for det opplever jeg som mest interessant. Siden jeg vil undersøke om filmen er feministisk er det relevant å anvende feministisk filmteori og generell feministisk teori. Etter at jeg bestemte meg for at dette var filmen jeg ville skrive om begynte

jeg å lese feministisk litteratur. Forfattere som bell hooks og Simone De Beauvoir vil bli nevnt for å bidra til en helhetlig forståelse av feminisme. Laura Mulvey og det mannlige blikk vil bli anvendt for å undersøke om filmens estetiske stil strider med påstanden eller ikke. I tillegg har jeg prøvd å finne relevant litteratur om femininitet siden jeg vil se nærmere hvordan femininitet spiller inn og påvirker oppfatningen av kvinnene på skjermen.

3. Feminisme, feministisk filmteori og femininitet

Feministisk filmteori er en tilnærming til studiet av film som fokuserer på kjønn, maktstrukturer i samfunnet og representasjon av kvinner i filmmediet. Formålet med feministisk filmteori er å utforske hvordan filmen reflekterer, utfordrer eller underbygger samfunnsnormer relatert til kjønn. Da jeg lærte om feministisk filmteorien hadde jeg et begrenset syn på hva det innebar og jeg var sikker på at teorien bare kunne anvendes når man skulle se nærmere på female og male gaze. Nå vet jeg at filmteorien er mer en gjenspeiling av feminisme og er i konstant endring for å samsvare med samfunnet rundt oss.

3.1 Feminisme og sisterhood

Feminisme er en fellesbetegnelse for ideologi, politikk, etikk og akademisk arbeid som jobber for kvinnefrigjøring (Ass og Ikdahl 2023), i tillegg til frihet og likestilling mellom alle, uavhengig av kjønn, etnisitet, klasse og seksualitet. Det finnes flere typer feminisme, blant annet liberal feminisme, radikal feminisme og interseksjonell feminisme. Som et resultat av ulike grupperinger inne feminisme har også ulike syn på sentrale saker i kvinnekamp oppstått, tema som abort, sexarbeid og inkludering av transkjønnede er områder som liberale og radikale feminister er uenige om. Dette kan gjøre det utfordrende å definere presist hva feminister som en gruppe mener om saker.

Jeg ønsker å bruke bell hooks tanker og arbeid som en form for retningslinje innen feminisme og feministisk arbeid, hun er en av de mest anerkjente feministiske teoretikeren i dette siste århundret. Hun ble en viktig stemme under den tredje bølgen av feminisme på 1990-tallet i USA med sine bøker "*Feminist Theory: From Margin to Centre*" (1984) og "*Ain't I a Woman: Black Women and Feminism*" (1981) hvor hun fremhevet ekskluderingen av minoriteter og afroamerikanske kvinner tidligere i kvinnefrigjøringskampen. Hun pekte på hvordan den feministiske bevegelsen før 1990-tallet hadde et fokus på problemene til hvite middelklassekvinner, hvordan de ikke ekskluderte ikke-hvite i bevegelsen ved å ikke anerkjente at afroamerikanske kvinner opplever «dobbel» diskriminering på bakgrunn av

sosial klasse og hudfarge. Etter å ha lest boken *Feminism is for EVERYBODY: Passionate Politics* (hooks, 2000) har jeg blitt oppmerksom på begrepet «sisterhood» eller søsterskap. Begrepet refererer til den ideelle forståelsen av solidaritet og samhold blant kvinner. hooks fremhevd viktigheten med fellesskap av kvinner som støtter hverandre, jobber sammen og løfter hverandre opp i kampen for likestilling og rettferdighet- “Sisterhood could not be powerful as long as women were competitively at war with one another” (hooks 2000, 3). hooks bok *Feminism is for EVERYBODY: Passionate Politics*, kan fungerer som en slags introduksjon til hva som menes med feministisk teori og var for meg en lettlest bok som tok for seg komplekse temaer og gjorde de forståelige. Med en generell forståelse av hva feminisme er kan man overføre dette til filmteori.

I tillegg til bell hooks kan kanskje Simone De Beauvoirs ideer om kvinnen som “den andre” bidra til å gi forståelse innen analyse av filmen som feministisk, men også om det å være kvinne. I boken *“Det Annet Kjønn”* utgitt i 1949 utforsker hun hvordan samfunnet konstruerer kjønnsroller og hvordan kvinner blir undertrykt og marginalisert i samfunnet. Hun argumenterer for vår forståelse av kvinnelighet og femininitet ikke er biologisk begrunnet, men formes av samfunnsmessige og kulturelle påvirkninger.

3.2 Feministisk filmteori

Feministisk filmteori hadde sin begynnelse på 1970-tallet og vokste fram under den andre bølgen av feminisme. Mål var å forstå cinema som en kulturell praksis og hvordan kvinner og femininitet representeres. Mye av kjernen i feministisk filmteori er kritikk av «bilde» av kvinnen, hvordan kvinner fremstilles og hvordan dette fører til undertrykkelse. Anneke Smelik forklarer at feministisk filmteori «... criticized on the one hand classical cinema for its stereotyped representation of women, and discussed on the other hand possibilities for a women’s cinema that allowed for representations of female subjectivity and female desire» (Smelik 2016, 1).

I Smeliks tekst nevner hun hvordan teksten «*Visual Pleasure and Narrative Cinema*» av Laura Mulvey fra 1975 var banebrytende og introduserte begrepet «The Male Gaze», som nå er blitt sentralt i filmteorien. «The male gaze» refererer til en visuell tilnærming og representasjon i film, hvordan kvinnelige karakterers utsende skal være appellerende til menn. For å kunne se nærmere på om en film er preget av «the male gaze» kreves det en bevissthet på ulike elementer i filmen.

«*Mulvey proposed that within the parameters of cinema, the male gaze is activated through three "looks": (1) the look of the camera (which positions women on screen to-be-looked-at); (2) the look of the men within the movie's narrative (how men on screen look at women on screen); and (3) the look of the audience, which tend to automatically align itself with the male protagonist*» (Ruti 2016, 39).

Dette begrepet har tydeliggjort hvordan film ofte objektiverer og seksualiserer kvinner og ved å analysere film med denne kunnskapen kan man identifisere feministisk film. Feministisk filmteori har siden begynnelsen svært interessert i fremstillingen av kvinner på film, og hvordan film som medium kunne underbygge stereotyper om kvinner (Smelik 2016, 1). I tillegg har vi de siste tiårene fått vite om problemer innad i filmbransjen. #MeToo-Bevegelsen fremhevet kvinners undertrykkelse i bransjen og ga dem en stemme. Feministisk filmteorien er veldig relevant og omtalt teori i dag fordi det enda er en kamp om likestilling i bransjen, foran og bak kamera.

Ved å ta utgangspunkt i hva bell hooks, Simone De Beauvoir og Laura Mulvey skriver kan jeg prøve å definere feministisk film. For at en film skal anses/være feministisk, må den ha et uttalt mål om å utforske utfordringer knyttet til kjønnsforskjeller i samfunnet og bidra til å motvirke kjønnsbasert undertrykkelse og sexisme. Filmen bør kunne gi seeren innsikt i fortsatt eksisterende forskjeller og mulige løsninger på dem.

3.3 Femininitet

Femininitet, hvordan kvinner fremstilles på skjermen har alltid vært et relevant tema i feministisk filmteori. I min videre undersøkelse av filmen *10 Things I Hate About You* vil jeg se nærmere på portretteringen av de kvinnelige karakterene. For å kunne gjøre dette er det viktig å ha en definisjon på hva femininitet er. Femininitet, kvinnelighet, det å være feminin, er en samlebetegnelse på et sett egenskaper, roller og kvaliteter som tradisjonelt sett er assosiert med kvinner eller «det kvinnelige» (Skre 2023). På et veldig generaliserende nivå fremstår mennesker i samfunnet som feminine eller maskuline, så hvis jeg som kvinne ikke fremstår som feminin er jeg utenfor det heteronormative og er da utenfor det som er samfunnsnormen. Ulike egenskaper er også blitt forbeholdt kjønn, egenskaper som følsomhet, evne til omsorg, empati og åpenhet er feminine og det er meningen at enhver kvinne skal identifisere seg med dette. I boken *Feminist Film Theory And Pretty Woman* formulerer Mari Ruti hvordan kjønn er en samfunnsstruktur:

“Most of us undergo gender socialization largely unconsciously. This means that when normative gender codes are internalized, they become so deeply embedded in our inner lives- that we have come to think of them as who we, quite simply, are” (33).

I boken *Femininity* av Susan Brownmiller (1984) utforsker hun byrden av «feminin perfektjon» gjennom historien og uskrevede regler, i tillegg blir det sagt med humor og et snev sarkasme. Hun skriver om kropp, hår, hud, stemme, bevegelse og alle disse områdene er deler av femininitet som har blitt nøye analysert som fører til skjønnhetsidealet rundt kvinner. Det jeg finner mest relevant er hennes observasjoner angående kvinneklær; «Kvinneklær frembringer spesielle kvinnelyder- klappingen i hæler, klirringen i armbånd eller raslingen i silke,» og «Bukser er praktiske- nettopp der ligger deres ukvinnelige fare.» (Brownmiller 1984, 77) Hun understreker hvor upraktisk kvinnelige klær har vært og hvordan kvinner alltid har blitt seksualisert. Hun snakker også om hvordan farger også er forbeholdt ulike kjønn; «Mektige og handlekraftige menn er fargeløse fordi de selv ønsker å være det, ettersom deres status er trygg og urokket (Brownmiller 1984, 96). Farger på klær er ikke en like stor identifikasjon på femininitet og maskulinitet slik som før. Jeg ser jenter og gutter gå kledd i alle mulige farger og jeg vil påstå at det ikke er like tabu for menn å gå i rosa som før. Selv om det er mer sosialt akseptert, er rosa fortsatt sterkt knyttet til femininitet og blå til maskulinitet, for eksempel er symbolet på brystkreft er en rosa sløyfe og testikkelkreft er en blå sløyfe.

Som jeg nevnte tidligere sier Mari Ruti at kjønn er en samfunnsstruktur. Vi vokser opp i et samfunn som forteller oss hvordan vi skal være basert på kjønn vi har. Hva som anses som feminint og maskulint er vi alle klar over fordi vi er blitt opplært til å oppfatte dette skillet. Rosa, skjørt og kjoler er plagg som er designert til kvinner og slik er det liksom bare. Som nevnt sier Brownmiller om dette med «feminin perfektjon» at gjennom historien og uskrevede regler har det oppstått et skjønnhetsidealet som kvinner som ønsker å være feminine ivaretar. Dette feminine ideale gjenspeiles også i film; «We’re all familiar with the image of the perfect woman ...-We know that the image is airbrushed...-But we still can’t keep the image from insinuating itself into our psychic lives.» (Ruti 2016, 35) Kvinnen på skjermen er altså et fantasiobjekt som ofte ikke representerer virkelige kvinner og hvordan kvinner er. Mens en film spilles får vi i publikum late som vår kulturs ideale av maskulinitet og femininitet er oppnåelige, men i virkeligheten er dette en fantasi skapt for å appellere til publikum og spesielt menn.

Jeg vil se nærmere på om Kat og Bianca opprettholder samfunnets kjønnsideal for å finne ut om denne filmen kan kalles en feministisk film. Ved å se på hvordan femininitet utspiller seg i hva de sier, kostyme, deres relasjon til menn, ulikhetene mellom dem og deres helhetlige inntrykk som kvinnelige karakterer kan fortelle oss om filmen er feministisk.

4. *10 Things I Hate About You*

Filmen *10 Things I Hate About You* er en klassisk amerikansk tenåringsfilm fra 1999 regissert av Gil Junger. Det er en typisk romantisk komedie sentrert rundt to søstre, storesøster Kat (Julia Stiles) og lillesøster Bianca (Larisa Oleynik), og deres kjærlighetsliv. Premisset til filmens historie er at faren til søstrene kom med en regel: Bianca kan date når Kat begynner å date. Kat har ikke det beste rykte på skolen, hun blir beskrevet som «vanskelig» og har null interesse for gutter og dating. Bianca derimot, er interessert i Joey (Andrew Keegan) som også er interessert i å date henne, men kun for å ta jomfrudommen hennes. Filmens historie dreier seg om at ungdommene plotter for å finne noen som er villig til å date Kat, slik at Bianca står fritt til å date hun også. Guttene i filmen ender opp med å bestikke Patrick (Heath Ledger) for å date Kat. I filmens klimaks har Kat og Patrick falt for hverandre, men guttenes plan blir avslørt. Kat blir knust når hun får vite at Patrick ble betalt for å date henne og Bianca blir sint når hun får høre grunnen til at Joey var interessert. Siden filmen er en romantisk komedie, løser dette seg og vi får en lykkelig slutt.

5. Stratford-femininitet

I denne delen av oppgaven skal jeg se på Kat og Bianca Stratford og deres femininitet, hvordan de blir presentert for oss, deres likheter, ulikheter og deres relasjon til hverandre. Jeg vil forsøke å se på om de presentasjonen av de kvinnelige karakterene styrker eller svekker mitt inntrykk av filmen *10 Things I Hate About You* som en feministisk film.

Bianca Stratford er en søt, uskyldig jente som oppfattes ganske dum og forfengelig. Hun er «sophomore» som betyr at hun er rundt 16 år gammel og yngste medlem i Stratford familien. Når hun blir introdusert for oss i filmen fremstår hun som uskyldig, feminin og «loveble» i hennes hvite sommerkjole med rosa blomster. Biancas garderobe er veldig feminin og infantiliserende. Hun bruker myke pasteller, masse rosa, cardigans, skjørt og kjoler som ofte fremhever hennes silhuett. Som Brownmiller beskriver: «Et skjørt, et hvilket som helst skjørt, har til oppgave å fremheve det kvinnelige» (Brownmiller 1984, 83).

Etter å bli introdusert for publikum lærer vi fort hennes dårlige kvaliteter, blant disse er hennes overfladiske forhold til kjærlighet. Bianca forklarer hvordan liker og elsker er forskjellig, fordi hun liker sine Sketchers (sko), men elsker hennes Prada ryggsekk (00:04:09-00:05:41). Hun idealiserer materialisme og status over verdi, kvalitetsko er bra, men luksusveske er bedre. Hennes største ønsker er et normalt tenåringsliv, fra hennes synspunkt er dette å feste med de søteste guttene, ha de mest populære vennene og bli likt av alle. Hun er selvsentrert, elsker oppmerksomhet, popularitet og ønsker å passe inn med alle andre: «I happen to like being adored, thank you» (00:25:02-00:25:55). Biancas historie gjennom filmen handler om hennes mangel på muligheten til å gjøre det hun vil fordi faren har prøvd å gjøre det «umulig» for henne å date gutter.

Til tross for dette føler jeg ikke at vi skal ha sympati for Bianca, hun er en typisk «pen og dum» jente som vi skal oppfatte som patetisk spesielt etter det hun sier om sin Prada-ryggsekk. Guttene rundt sikler etter henne og hun er det det «ultimate» mål for gutter som Joey, fordi de anser henne som perfekt. Dette er relatert til noe jeg har nevnt tidligere, nemlig ideen om den perfekte kvinnen: «We're all familiar with the image of the perfect woman ... We know that the image is airbrushed» (Ruti 2016, 35). Bianca kan sees på som selve definisjonen på den «perfekte kvinne», fordi guttene i filmen betrakter henne som det. Som nevnt allerede, så har Bianca kvaliteter som fremstår negative for publikum, så vi ser at hennes image er «airbrushed», altså ikke perfekt.

Som sagt liker Bianca å gjøre det som er forventet av henne, både hvordan hun burde være og hva hun burde kle seg i. Dette gjør henne glad; «Hennes sosiale plikt som består av å «presentere», blandes med den gleden hun føler ved å vise seg frem.» (De Beauvoir 1949, 622). Det kan diskuteres om måten filmen fremstiller Bianca på skal få publikum til å anse det å være veldig feminin som noe negativt. Det å like gutter, klær og generelt overfladiske ting gjør henne patetisk. Det er muligens ikke greit å være som Bianca, for å bry seg om popularitet og se pen ut, er noe dårlig.

Katarina Stratford er en motsetning av Bianca, hun har ingen interesser for å være populær, være med på fester og bli godt likt. Hun er ambisiøs, bestemt, selvstendig og en viljesterk jente som man kan kalle «non-comforming» hun ønsker ikke å gjøre det som er forventet av henne. Kats frittalenhet og mange meninger fører til problemer for henne og kan beskrives som litt dårlige kvaliteter. Hun er ikke redd for verken en verbal eller fysisk kamp og er fullstendig klar over hennes «dårlige» rykte på skolen. Kat blir stemplet som «en vanskelig kvinne» eller en «bitch» av andre, dette er en konsekvens av hennes røffe væremåte. De fleste

synes Kat er skummel og jeg tror hun liker å bli oppfattet slik, hun beskriver seg selv som «*tempestuous*», som på norsk kan oversettes til noen som er «utsatt for voldsomme humørsvingninger og anfall av sterkt lidenskap». Hennes aggressive holdning får henne ofte i trøbbel, hun blir ofte sendt ut av klasserom fordi hun irriterer lærere med meningene sine, hun krasjer inn i Joeys bil og vi hører henne fortelle skolerådgiveren «I maintain that he kicked himself in the balls». [07:58-09:05] Det er viktig å poengtere at hennes aggressive holdning eksisterer ikke uten grunn. Hun har erfart at guttene på skolen er ekle og at popularitet ikke er viktig, derfor er hun så imot fester, skoleball og dating.

Kat er også veldig intelligent, atletisk og kunstnerisk. Hun elsker musikk, å spille fotball og er godt opplest på feministisk litteratur. Vi ser henne lese *The Bell Jar* av Sylvia Plath, hun kommer inn på universitetet hun ønsker og første timen vi får innblikk i, spør læreren hva alle tenkte om boken *The Sun Also Rises* av Ernest Hemingway. Kat deler sin negative mening om Hemingway som kvinnehater og hvordan patriarkalske verdier dikterer utdanningen deres. senere påpeker at undertrykkende patriarkalske verdier dikterer deres utdanning. Hun vil at skolens pensum burde inneholde feministisk litteratur av forfattere som Simone De Beauvoir og Sylvia Plath [05:48-07:25]. Denne kunnskapen om feministisk litteratur og patriarkatet er grunnen til at jeg har sett på henne som en feminist.

Kat går ofte kledd i mørke farger som svart og mørkeblått. Hun bruker noen skjørt og kjoler, men foretrekker generelt kamuflasjemønstrede bukser. Som nevnt tidligere sier Brownmiller: «...menn er fargeløse fordi de selv ønsker å være det, ettersom deres status er trygg og urokkelig»(96). Kanskje Kat bruker mørkere farger eller er mer «fargeløs» slik som menn, fordi hun vil ta avstand fra det feminine. Likevel er klærne hun bruker med på å fremheve hennes silhuett, boksene er lave og t-skjortene er korte for å vise frem magen. Brownmiller hevder at: «Uansett hva en kvinne må kle på seg, vil det etter all sannsynlighet bli oppfattet som et kostyme, - fordi kvinneklær ikke er formet med tanke på seriøs fremtreden» (99). Kat sine antrekk sikler seg fra de andre jentene, de skal vise hvem hun er og være noe annet enn bare feminint. Kanskje man kan påstå at det er et kostyme fordi hun prøver å skjule femininiteten sin.

Vi skal oppfatte Kat som annerledes fra de andre jentene i filmen (spesielt hennes søster), selv om hun gjør det motsatte av alle andre betyr det ikke at hun *er* det motsatte. Håret hennes er langt, hun bruker skjørt og klærne er tetsittende. Hun er ikke hyperfeminin slik som Bianca, men fortsatt feminin. I begynnelsen har hun ingen interesse for gutter, men dette endrer seg når hun åpner seg opp til Patrick og begynner å like han. Som nevnt innledningsvis har jeg

alltid elsket Kat, hun er annerledes fra andre protagonister i samme sjangeren. Likevel er det rom for diskusjon om denne karakteren er så revolusjonerende som jeg har trodd, hun kan kanskje oppleves som en stereotypi av en dyp feministisk kvinnelig karakter. Hun er sint, utagerende og ikke redd for konsekvenser, hun kan oppfattes som definisjonen på en typisk «sint og vanskelig» jente som alle rundt tenker er skummel eller rar. Brownmiller skriver at «sinne hos en kvinne er ikke "pent", en kvinne som fråder av raseri er "lite tiltrekkende"» (210) generelt blir kvinner sett ned på fordi de er sinte og slik skal de ikke være for da er de lite tiltrekkende. Kat er akkurat dette, guttene finner henne tiltrekkende fordi hun ikke holder tilbake følelser som sinne.

Kat og Bianca blir umiddelbart satt opp mot hverandre og vi skal oppfatte de som motpoler. I tillegg har de en dårlig relasjon og i starten av filmen virker det som de misliker hverandre ganske mye, det er ikke noe tegn til forståelse eller «sisterhood». Bianca er ikke glad på Kat sine vegner når hun kommer inn på Sarah Lawrence, på Bogey Lowensteins fest blir Bianca irritert når Kat prøver å snakke til henne og sier «Please do not address me in public» (00:43:53 – 00:44:37). I tillegg hjelper ikke Kat til med å gjøre det mulig for Bianca å oppleve det hun ønsker og skape egne erfaringer.

Bianca vil være normal, som for henne innebærer å date, dra på fester og skoleball. Det som stopper henne fra å gjøre dette er hennes far (og søster), han er streng og overbeskyttende. Vi ser henne prøve å være ekstra søt og uskyldig rundt ham i håp om at dette er nok til at hun får sin vilje. Jeg vil anta at hun vanligvis får viljen sin med å prate lysere, likevel fungerer ikke dette når det er mulighet for at det er gutter til stede. Faren tar ikke i betraktning hva Bianca ønsker og bestemmer hvordan hun skal leve livet sitt, han er hennes far og vet han best. I den første scenen hvor hele Stratford familien er samlet leser faren opp et brev hvor det står Sarah Lawrence som er et universitet i New York på andre siden av landet. Kat er overlykkelig over å komme inn, men blir ikke møtt med jubel av familien, tvert imot høres farens bekymret ut og spør om de ikke var enige om at hun skulle gå på universitetet i hjembyen. Her oppstår Kats frustrasjon over faren «no you decided», han har konkludert med at hun skal bli værende. De diskuterer dette igjen senere i filmen og da hører vi han si at hun er atten år, hun vet ikke hva hun egentlig vil (00.12:40-00:15:48). Faren endrer mening når vi nærmer oss filmens slutt og lytter til døtrenes ønsker. Ja de er enda tenåringer og må hører på faren sin, men det betyr ikke at friheten deres er mindre begrenset av den grunn.

Bianca liker å gjøre som alle andre og følge strømmen, dette er det normale å gjøre. Det å delta på sosiale ting anser hun som viktig og er redd for å gå glipp av spennende ting som

skjer rundt henne. Alle på skolen vet hvem hun er og i et tilfelle sier hun til sin far at folk forventer at hun skal være der. Bianca liker å gjøre det som folk forventer av henne, slik holder man seg godt likt av de rundt seg. Det å delta på sosiale arrangementer som fest eller skoleball er ansett som normativt, altså det vanlige å gjøre. Kat derimot ønsker ikke å ta del i slikt. I en scene prøver Bianca å snike seg ut gjennom ytterdøren for å dra på fest, men blir stoppet av faren, det er da vi får høre Kats perspektiv om å delta på fester. «*It's just a lame excuse for all the idiots at our school to drink beer and rub up against each other, in hopes of distracting themselves from the pathetic emptiness of their meaningless, consumer-driven lives*” (00:38:41-00:40:47). Likevel gir hun etter og blir med på fest, hun tar del i samfunnsnormen hun misliker så sterkt.

Som nevnt er Bianca veldig feminin og ønsker å ta del i det vi kan kalle normativ oppførsel. Vi som publikum skal fra start oppfatte henne som dum og veldig overfladisk uten dybde. Kat har dybde fordi hun ikke bryr seg om det samme som søsteren, hun liker litteratur og sport. Før jeg begynte med oppgaven trodd jeg at fordi Kat er annerledes og bryter med noen kjønnsnormer, gjør at hun ikke blir påvirket av det mannlige blikk. Uansett om de sier, gjør eller kler seg forskjellige, blir de begge betraktet av det mannlige blikket. I boken «*Costume and cinema: dress codes in popular film*» (2001) sier Pamela Church Gibson at: «Fashion is one of the primary ways in which women are trapped into the gratifying male gaze» (1). Kat kan skrike så mye hun vil om Simone De Beauvoir og patriarkatet, det forandrer ikke at hun blir betraktet som alle andre kvinner og gjør som andre kvinner gjør.

6. Menn

Det er ulike områder at filmens estetiske stil som er påvirket av det mannlige blikk. I første scenen når Cameron (Joseph Gordon-Levitt) ser Bianca for første gang, går hun i sakte film mens det spilles musikk og kamera fokuserer på henne nok til å gi publikum tid til å beundre hennes utseende. Tidligere har jeg trodd at det kun er Bianca sin karakter som blir objektivisert på denne måten men det samme skjer med Kat. På festen til Bogey Lowensteins blir Kat ganske full og bestemmer seg for å danse på et bord foran alle på festen. Kamera blir værende på Kats kropp når hun danser og fremhever mennene i rommet som ser på henne og knytter dermed kameraet til de mannlige observatørene. Det er mange scener generelt i filmen hvor jentene er i bakgrunnen og vi føler guttene mens de observerer dem på avstand.

En annen ting jeg vil påpeke er det som blir sagt til jentene og om dem av mennene i filmen. Kat får for eksempel høre et par sexistiske kommentarer av både sin far, «My insurance does

not cover PMS” og av Joey «Is there any chance we can get Kat to take her Midol before she comes to class?». Begge kommentarene fremhever ideen om at Kats menstruasjon er grunnen til at hun er sint og at hun må ro seg ned. I tillegg til kommentarene bli søstrene pratet mye om av guttene uten at de er til stede, Cameron som det er den typiske snille fyren sier noe jeg personlig synes er litt ekkelt. Etter at han har sett henne for første gang sier han (uten å vite hvem hun egentlig er) «She’s totally pure». Ordet «pure» brukes vanligvis for å beskrive en kvinne som er uskyldige, uberørt eller «jomfru». Samtalen fortsetter med at Michael (David Krumholtz) sier til Cameron at han ikke har sjans og burde legge fra seg tanken. Måten han sier dette på er «Put her in your spank bank, and move on», som åpenbart er veldig seksualiserende.

Kat blir ikke objektivisert på samme måte som Bianca, de fleste kommentarer om henne er veldig negative og slemme. Michael beskriver henne som «the mewling rampalian wretch herself» og «the shrew» som kan oversettes til "skjærer", et begrep for å beskrive en kvinne som oppfattes som vrang eller vanskelig å håndtere. Joey kaller henne «*bitter self-righteous hag with no friends*». Kat blir beskrevet nedlatende av mennene, men er et objekt som blir sett på slik som søsteren. Begge blir som fantasi objekt fordi det er mennenes oppfatning av jentene som bestemmer hvem de er eller hvordan vi skal oppfatte dem, det påvirke vår oppfatning av hvem de er som personer.

Kat og Bianca er som sagt ofte i bakgrunn og det er guttene som plotter de har egentlig ikke så mye med forløpet til historien å gjøre. Laura Mulvey skriver at kvinner på skjermen: «tends to work against the development of a storyline, to freeze the flow of action» (Mulvey 1975, 12). Det er mennene som driver historien fremover, de prater om dem, bestemmer over dem og dikterer hvordan historien skal gå videre.

En sentral rolle i filmens narrativ er faren, Mr. Stratford. Det er han som legger grunnlaget for at som skjer i filmen. Vi får vite at han har en regel for døtrene sine, de får ikke date for de er ferdig på High School. Når han får ideen om å lage en ny regel for døtrene sine; Bianca kan date når Kat gjør det, har han et håp om at dette betyr at Bianca aldri dater (00.12:40-00:15:48). Faren er ikke filmes antagonist, han er en bekymret litt sær far som er livredd for at døtrene skal bli gravide. Likevel er han overbeskyttende og dette resulterer i at han. Han er ikke slem, men ender om med å bli kontrollerende som resulterer i at han begrenser dem og deres mulighet til å være fri bestemmende kvinner. Det er mennene i filmen sin plotting som preger filmens narrativ, mennene fungerer som aktive seere og kvinnene som passive objekter.

Selv om søstrene blir betraktet gjennom det mannlige blikk er det likevel noe med dynamikken mellom Kat og Bianca som er det mest fremtredende ved filmen. Begrepet «sisterhood» har fulgt meg gjennom oppgaven, for når Kat og Bianca ikke støtter hverandre utretter de ingenting, men når de blir venner og forstår seg på hverandre skriftes situasjonen litt. De vet hva guttene har gjort mot dem og står opp for seg selv.

7. Konklusjon

10 Things I Hate About You er feministisk nok til å bestå kravene til Bechdel testen, men det er ikke nok. Tidligere i oppgaven prøvde jeg å definere hva en film må inneholde for å anses som feministisk, hvordan de burde utforske utfordringer knyttet til kjønnsforskjeller i samfunnet og bidra til å motvirke kjønnsbasert undertrykkelse og sexisme. Gjennom filmens estetiske stil kommer det frem at filmen er skapt for det mannlige blikk, noe som ofte gjør det vanskelig å si at en film er feministisk. Jentene går i sakte film mens publikum kan beundre deres ytre, de blir sett på av mennene rundt dem og det er mennene som hovedsakelig styrer historie.

Dette er en romantisk komedie om livene til tenåringer, filmen har ikke et åpenbart budskap om å motvirke kjønnsbasert undertrykkelse og utfordringer for kvinner i samfunnet. Likevel blir disse temaene tatt opp i filmen, gjennom det Kat sier og mener. Hun kritiserer samfunnet og hvordan kvinner skal være, dette kan anses som et forsøk på å fremme kjønnsforskjeller. I tillegg til det Kat sier blir denne dynamikken mellom søstrene med på å utfordre det filmens estetiske stil sier. Det at Kat og Bianca går fra å nesten hate hverandre, til å bli nære og støttende er sentralt i filmens budskap. "Sisterhood could not be powerful as long as women were competitively at war with one another" (hooks 2000, 3). Kat trodde hun beskyttet Bianca, men skjønnte at hun ikke ga henne muligheten til å oppleve ting selv og skape egne erfaringer. Bianca forstår hvorfor Kat er blitt så negativ til ting som fester og gutter når Kat forteller henne at hun tidligere gjorde som alle andre, men lærte at det ikke var det beste for henne. I tillegg til å forstå seg på hverandre, ender de opp med å adoptere egenskaper av hverandre. Kat lærer seg evnen til å være sårbar som Bianca når hun i slutten av filmen gråter foran hele klassen når hun leser et dikt til Patrick. Når Bianca får vite at Joey kun ville ha sex med henne og ta «jomfrudommen» hennes, sparker hun han i skrittet og knekker nesen han som hevn for måten han behandlet Cameron, Kat og henne. Hun gjenspeiler Kat og viser at hun kan stå opp for seg selv. At deres «sisterhood» blomstrer gjør at jeg anser at filmen er relativt feministiske til tross for at de blir betraktet av menn og det mannlige blikk. Jeg vil til

slutt nevne at i forhold til det jeg har sett på kan denne filmen muligens anses som en feministisk film, men det er vanskelig å komme med en konklusjon fordi jeg har ikke sett på alle mulige inngangsvinkler eller andre teorier som kunne blitt anvendt for å komme til et fullstendig svar.

8. Referanser

Bechdel Test Movie List. "About". Hentet 24.04.2024. <https://bechdeltest.com>

Brownmiller, Susan. 1985. *Kvinnelighet*. Oversatt av Kari Risvik. Oslo: Gyldendal.

De Beauvoir, Simone. 1949. *Det annet kjønn*. Oversatt av Bente Christensen. Oslo: Pax Forlag.

hooks, bell. 1981. *Ain't I a woman: black women and feminism*. Boston: South End Press.

hooks, bell. 1984. *Feminist theory: from margin to center*. Andre utgave. London: Pluto Press.

hooks, bell. 2000. *Feminism Is for Everybody; Passionate Politics*. London: Pluto Press.

Mulvey, Laura. 1975. «Visual Pleasure and Narrative Cinema». *Screen*, 16 (3): 6-18.
<https://doi.org/10.1093/screen/16.3.6>

Ruti, Mari. 2016. *Feminist Film Theory and Pretty Woman*. Første utgave. London: Bloomsbury Publishing Plc.

Skre, Ingrid B. 2023. «femininitet». I *Store Norske leksikon*. 10.03.2023
<https://snl.no/femininitet>

Smelik, Anneke. 2016. «Feminist Film Theory.» I *The Wiley Blackwell Encyclopedia of gender and sexuality studies*. New York: John Wiley and sons, Ltd.

https://www.anekesmelik.nl/wp-content/uploads/2015/08/Feminist-Film-Theory-Wiley_Smelik.pdf

Street, Sarah. 2001. *Costume and cinema : dress codes in popular film*. 9 utgave. London: Wallflower Press.

Aas, Kristin N og Ingunn Ikdahl. 2023. «feminisme». I *Store Norske Leksikon*. 22.06.2023

<https://snl.no/feminisme>

Filmografi:

10 Thing I Hate About You. Regissert av Gil Junger. 1999; USA: Touchstone Pictures. 97 minutter. <https://www.disneyplus.com/no-no/play/bf42b315-5d12-40de-8450-f44253db32fb>

